

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2024 року, протокол № 2

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СТРАХОВІ ПОСЛУГИ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Завідувачка кафедри фінансів,
банківської справи,
страхування та фондового
ринку, кандидатка економічних
наук, доцентка,
28 серпня 2024 року

Алла КРУШИНСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів,
банківської справи,
страхування та фондового
ринку
28 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри,
кандидатка економічних наук,
доцентка
28 серпня 2024 року

Алла КРУШИНСЬКА

Деканеса факультету
управління та економіки,
кандидатка економічних наук,
доцентка
28 серпня 2024 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Голова методичної ради
університету, кандидатка наук з
державного управління,
доцентка
29 серпня 2024 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	— 3
2. Заплановані результати навчання	— 4
3. Програма навчальної дисципліни	— 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	— 6
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	— 10
4.2. Аудиторні заняття	— 10
4.3. Самостійна робота студентів	— 10
5. Методи навчання та контролю	— 11
6. Схема нарахування балів	— 12
7. Рекомендовані джерела	— 12
7.1. Основні джерела	— 12
7.2. Допоміжна джерела	12
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	— 13

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	—	07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	—	073 Менеджмент
3. Назва спеціалізації	—	спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	—	Страхові послуги
5. Тип дисципліни	—	вибіркова
6. Код дисципліни	—	ППВ.8.42
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	—	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	—	бакалавр
9. Курс / рік навчання	—	четвертий
10. Семестр	—	восьмий
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	—	3,0 / 90
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	—	28
% від загального обсягу	—	44,44
лекційні заняття (годин)	—	14
% від обсягу аудиторних годин	—	50
семінарські заняття (годин)	—	14
% від обсягу аудиторних годин	—	50
самостійна робота (годин)	—	62
% від загального обсягу	—	55,56
тижневих годин:		
аудиторних занять	—	2,4
самостійної роботи	—	2,9
3) заочна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	—	10
% від загального обсягу	—	11,11
лекційні заняття (годин)	—	6
% від обсягу аудиторних годин	—	6,67
семінарські заняття (годин)	—	4
% від обсягу аудиторних годин	—	4,44

самостійна робота (годин)	– 80
% від загального обсягу	– 88,89
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 1,67
самостійної роботи	– 4,44
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ППО 22.Бізнес-планування та основи проектного менеджменту ППО 18 Соціальна відповідальність та етика бізнесу ППО 8. Організаційно-правові основи підприємницької діяльності ППО 9. Менеджмент ВВП.7.51 Економічна безпека підприємства ВВП. 7.11 Управління конкурентоспроможністю підприємства
2) супутні дисципліни	– ВВП. 8.41 Управління ризиками в підприємницькій діяльності ВВП. 8.43 Страхування підприємницької діяльності
3) наступні дисципліни	– -
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності бізнес-структур, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. СК 6. Здатність діяти соціально-відповідально і свідомо. СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення
Результати навчання	ПР 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень. ПР 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень. ПР 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПР 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації. ПР 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату навчальної дисципліни;
1.2)	називати характеристики страхової послуги;
1.3)	характеризувати попит та пропозицію на страхові послуги;
1.4)	характеризувати умови страхування;
1.5)	описувати порядок внесення страхових платежів
2. Розуміння	
(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій;
2.2)	класифікувати види особистого страхування;
2.3)	розуміти підстави виплати страхового відшкодування;
2.4)	пояснювати особливості різних видів страхових послуг;
2.5)	з'ясовувати нормативну базу надання страхових послуг
3. Застосування знань	
(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)	
3.1)	визначити коло суб'єктів страхових відносин, їх права та обов'язки;
3.2)	визначити коло об'єктів страхування, винятки та застереження; згрупувати страхові ризики;
3.3)	пояснювати порядок внесення страхових платежів;
3.4)	знаходити оптимальні умови надання страхових послуг;
3.5)	розробляти програми страхування.
4. Аналіз	
(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)	
4.1)	аналізувати таблиці смертності;
4.2)	порівнювати ефективність різних видів страхових послуг;
4.3)	здійснювати розподіл страхового ризику;
4.4)	співвідносити страхові послуги, які надаються різними компаніями;
4.5)	визначати ефективність страхової діяльності за окремими видами страхування
5. Синтез	
(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)	
5.1)	визначати фактори, що впливають на формування попиту на страхові послуги; особливості довгострокового страхування життя та ризикових видів особистого страхування;
5.2)	узагальнювати сучасні підходи до продажу страхових продуктів;
5.3)	установлювати зв'язок між страховими ризиками;
5.4)	розробляти умови страхування майна;
5.5)	інтегрувати сучасні підходи в практику продажу страхових продуктів
6. Оцінювання	
(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)	
6.1)	оцінювати причини та чинники, що стримують розвиток страхування життя в Україні;

6.2)	аргументувати розрахунок страхових тарифів;
6.3)	визначати методику розрахунку збитків та відшкодування при добровільному та обов'язковому страхуванні майна сільськогосподарських підприємств;
6.4)	вимірювати ризики при здійсненні страхування майна;
6.5)	обирати методику розрахунку страхових тарифів для страхування життя
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	створювати сучасні страхові продукти;
7.2)	розробляти страхові тарифи для різних видів страхування;
7.3)	проектувати системи продажу страхових послуг
7.4)	удосконалювати технології дослідження страхового ринку;
7.5)	пропонувати власні варіанти визначення страхових сум та страхового відшкодування при страхуванні майнових ризиків

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Страхові послуги і особливості їх реалізації

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, що характеризують страхову послугу.

Служба маркетингу страхової компанії та її функції. Особливості маркетингу в страхуванні та його завдання. Дослідження попиту на страхові послуги (необхідність, сутність, значення). Канали реалізації страхових послуг та їх характеристика. Прямий продаж страхових послуг: переваги і недоліки. Продаж страхових послуг через страхових посередників: переваги і недоліки.

Права і обов'язки страхових посередників. Вимоги законодавства України до страхових посередників. Страхові агенти та їхні функції. Система генеральних агентств. Страхові брокери та їхні функції.

Роль реклами в реалізації страхових послуг. Види страхової реклами та вимоги до неї. Функції страхової реклами. Текстове повідомлення: зміст, вимоги до нього.

Контроль з боку страхових компаній та держави за наданням страхових послуг. Асортимент страхових послуг, який пропонується в Україні фізичним і юридичним особам.

Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди

Страхова угода та її основні етапи. Заява про страхування: форма подання, зміст, значення.

Андеррайтинг: поняття, сутність, роль у формуванні збалансованого страхового портфеля. Задачі андеррайтинга. Психологічна і фізична небезпека у страхуванні.

Договір страхування та його зміст, взаємозв'язок з правилами страхування. Договір страхування і страховий поліс: співвідношення між ними. Страховий сертифікат. Генеральний поліс.

Порядок укладення договору страхування. Права і обов'язки сторін страхової угоди.

Страховий поліс як форма договору страхування: зміст, зв'язок з правилами страхування. Процес врегулювання претензій страхувальників та його завдання.

Виплата страхового відшкодування. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків. Аварійний комісар: поняття, функції. Організація діяльності аварійних комісарів в Україні.

Страховий акт: зміст, порядок складання. Порядок виплати страхового відшкодування (страхових сум).

Система страхового забезпечення та її сутність.

Тема 3. Особисте страхування

Особисте страхування: зміст, значення в забезпеченні страховим захистом громадян. Необхідність і сутність страхування життя. Сучасний стан і проблеми страхування життя в Україні.

Види страхування. Таблиця смертності: призначення, зміст, порядок складання. Типи страхування життя.

Змішане страхування життя: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів. Змішане страхування життя: визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.

Страхування до вступу в шлюб: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів. Страхування до вступу в шлюб: визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.

Страхування життя дітей: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів. Страхування життя дітей: визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.

Довічне страхування: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів. Довічне страхування: визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.

Страхування пенсій: необхідність, сутність Страхування пенсій в Україні: сучасний стан, проблеми.

Економічна необхідність і значення страхування громадян від нещасних випадків. Обов'язкове страхування громадян від нещасних випадків: необхідність, види страхування. Добровільне страхування громадян від нещасних випадків: необхідність, види страхування. Індивідуальне страхування громадян від нещасних випадків та його сутність. Колективне страхування громадян від нещасних випадків та його сутність.

Обов'язкове особисте страхування громадян від нещасних випадків на транспорті. Обов'язкове страхування членів екіпажу і авіаційного персоналу від нещасних випадків. Обов'язкове страхування ризикових професій народного господарства від нещасних випадків. Колективне страхування громадян за рахунок коштів підприємств.

Страхування дітей від нещасних випадків. Страхування туристів від нещасних випадків. Страхування спортсменів від нещасних випадків.

Медичне страхування: необхідність і сутність. Суб'єкти медичного страхування та взаємовідносини між ними.

Страхова медична компанія та її місце в системі медичного страхування. Вимоги до лікувально-профілактичних установ, що діють в системі медичного страхування.

Обов'язкова форма медичного страхування та її сутність. Добровільна форма медичного страхування та її сутність. Програми добровільного медичного страхування. Види послуг добровільного медичного страхування.

Універсальні та спеціалізовані поліси медичного страхування та їх сутність. Медичне страхування громадян, що виїжджають за кордон.

Тема 4. Страхування підприємницьких та фінансово-кредитних ризиків

Роль страхування в забезпеченні потреб підприємств у страховому захисті. Зміст поняття «підприємницькі ризики». Форми і види страхування.

Види полісів страхування майна від вогню та їх особливості. Страхування майна від вогню та інших небезпек. Страхування на випадок від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна. Страхування ризиків впровадження нової техніки і технології. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється. Страхування відповідальності роботодавця. Страхування відповідальності товаровиробників за забруднення навколишнього середовища.

Необхідність та значення страхування технічних ризиків. Види страхування. Страхування будівельного підприємця від всіх ризиків. Страхування всіх монтажних ризиків. Страхування машин. Страхування електронних пристроїв.

Сутність та економічний зміст страхування фінансово-кредитних ризиків.

Кредитні ризики та їх характеристика. Організаційні форми страхування кредитів та їх характеристика.

Страхування товарних кредитів. Страхування споживчих кредитів. Страхування заставного майна. Страхування експортних кредитів. Страхування ризику непогашення кредиту.

Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Страхування банківських гарантій.

Страхування недоотримання прибутку (доходів) та інших фінансових ризиків. Страхування за Єдиним банківським полісом. Страхування банків від комп'ютерного шахрайства.

Тема 5. Сільськогосподарське страхування

Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції в Україні. Організаційні основи страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Визначення вартості урожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страховика по визначенню суми збитку і страхового відшкодування по страхуванню урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Порядок виплати страхового відшкодування.

Страхування сільськогосподарських тварин. Порядок укладення договорів страхування сільськогосподарських тварин, визначення і сплати страхових платежів. Організація роботи страховика по визначенню суми збитку і страхового відшкодування по страхуванню сільськогосподарських тварин. Порядок виплати страхового відшкодування.

Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств. Порядок укладення договорів страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств, визначення і сплати страхових платежів. Організація роботи страховика по визначенню суми збитку і страхового відшкодування по страхуванню будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств. Порядок виплати страхового відшкодування.

Тема 6. Транспортне страхування

Поняття автотранспортного страхування. Види страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування. Сучасний стан автотранспортного страхування в Україні. Страхування автотранспортних засобів та основні умови його проведення.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні: організаційні основи. Види договорів обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні. Основні умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні. Міжнародна система «Зелена картка»: виникнення та сутність. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом.

Економічна необхідність і особливості страхування морських ризиків. Клуби взаємного страхування та їх роль в організації страхування морських ризиків. Страхування морських суден.

Обов'язкове страхування відповідальності морського перевізника та виконавця робіт, пов'язаних із обслуговуванням морського транспорту щодо відшкодування збитків, завданих пасажиром, багажу. Страхування відповідальності власників суден перед третіми особами за

забруднення державних територіальних вод. Страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом. Морське страхове бюро України: виникнення, функції. Страхування, громадян від випадків на морському транспорті.

Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Види страхування. Законодавча база авіаційного страхування в Україні. Авіаційний поліс Ллойда. Основні умови страхування повітряних суден в Україні. Страхування відповідальності власників повітряних суден. Страхування громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Страхування цивільної відповідальності авіаперевізника.

Обов'язкове авіаційне страхування: сутність, значення. Обов'язкове страхування відповідальності експлуатанта повітряного судна за збитки, які можуть бути завдані ним при виконанні авіаційних робіт. Обов'язкове страхування відповідальності повітряного перевізника і виконавця повітряних робіт. Необхідність, особливості та стан космічного страхування. Організація космічного страхування. Види космічного страхування.

Тема 7. Страхування майна і відповідальності

Страховий захист особистої власності: необхідність, види страхування.

Страхування будівель. Порядок укладення договорів страхування будівель, визначення та сплати страхових платежів. Організація роботи страховика по визначенню суми збитку і страхового відшкодування по страхуванню будівель. Порядок виплати страхового відшкодування.

Страхування домашнього майна громадян. Порядок укладення договорів страхування домашнього майна громадян, визначення та сплати страхових платежів. Організація роботи страховика по визначенню збитку і страхового відшкодування по страхуванню домашнього майна громадян. Порядок виплати страхового відшкодування.

Страхування засобів транспорту, що належать громадянам. Порядок укладення договорів страхування засобів транспорту, що належать громадянам, визначення і сплати страхових платежів. Організація роботи страховика по визначенню збитку і страхового відшкодування по страхуванню засобів транспорту, що належать громадянам. Порядок виплати страхового відшкодування.

Страхування відповідальності бізнесу. Страхування відповідальності підприємств: обов'язкове та добровільне. Захист компанії від фінансових витрат у разі заподіяння шкоди третім особам або їхньому майну.

Страхування загальної цивільної відповідальності – покриття витрат на відшкодування шкоди клієнтам, партнерам або іншим особам через діяльність підприємства. Страхування професійної відповідальності підприємств, що надають послуги (юристів, аудиторів, лікарів). Страхування відповідальності роботодавця. Витрати, пов'язані з нещасними випадками на виробництві.

Екологічне страхування та покриття збитків, спричинених забрудненням довкілля.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ те- ми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Страхові послуги і особливості їх реалізації	13	2	2	–	–	9	11	1	–	–	–	10
2.	Порядок укладання та ведення страхової угоди	13	2	2	–	–	9	12	1	1	–	–	10
3.	Особисте страхування	13	2	2	–	–	9	12	1	1	–	–	10
4.	Страхування підприємницьких та фінансово-кредитних ризиків	13	2	2	–	–	9	12	1	1	–	–	10
5.	Сільськогосподарське страхування	12	2	2	–	–	8	20	–	–	–	–	20
6.	Транспортне страхування	13	2	2	–	–	9	12	1	1	–	–	10
7.	Страхування майна і відповідальності	13	2	2			9	11	1	–	–	–	10
	Всього годин:	90	14	14	–	–	62	90	6	4	–	–	80

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота із навчальної дисципліни «Страхові послуги» для бакалаврів складається з двох окремих завдань: тестового контролю по 7 темах та одного індивідуального завдання. Теми наукових робіт і методичні рекомендації до виконання індивідуальних робіт, наведено у підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів із навчальної дисципліни «Страхові послуги» для підготовки на першому освітньому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальністю 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Опрацювання теоретичних питань та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

4.3.2. Самостійна робота студентів оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для такого виду робіт.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- розв'язування розрахункових та ситуаційних завдань, вирішення тестових завдань;
- робота зі страховими калькуляторами;
- підбір страхових програм, формування комерційних пропозицій з надання страхової послуги;
- ділові ігри з ведення переговорів з клієнтами страховика;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

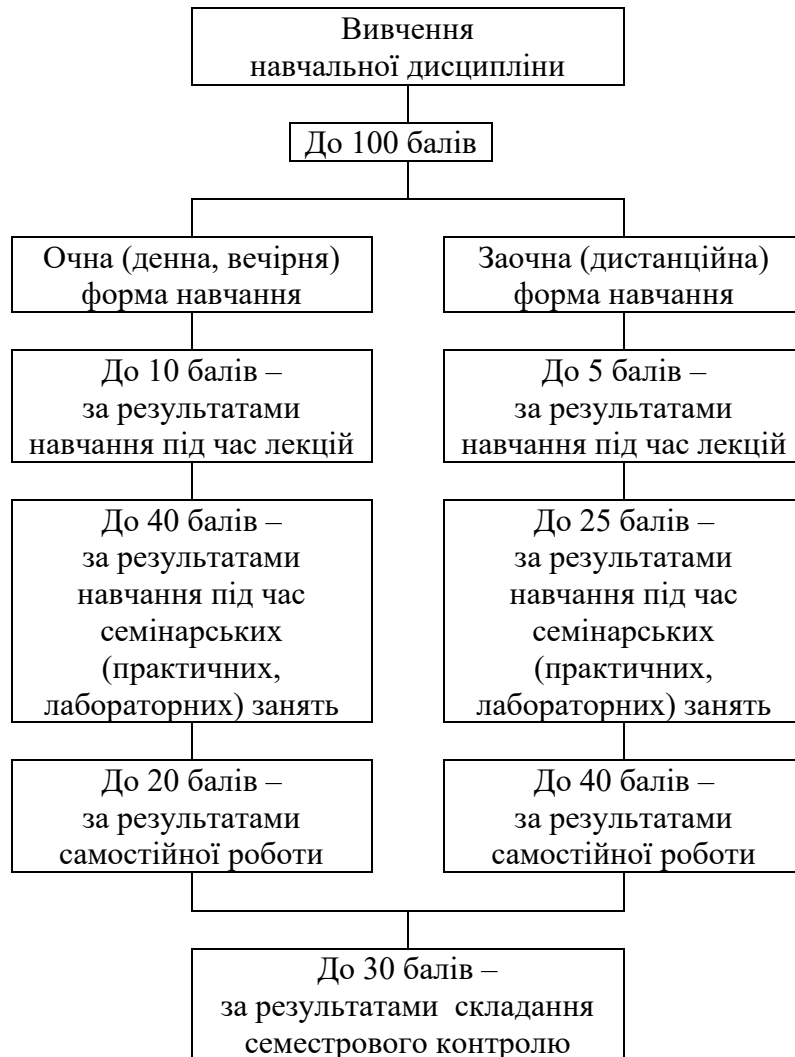
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) розв'язування задач та формулювання висновків за результатами розрахунків;
- 4) захист групового проєкту.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку в усній формі та письмовій з розв'язуванням задач і вирішенням тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Антонік В. І. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності : навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ / В. І. Антонік, В. Д. Кононенко, Є. К. Бабець, О. В. Антонік, Т. В. Квітка. Кривий Ріг : Р. Козлов, 2015. с. 711
2. Говорушко Т.А. Страхіві послуги: навч. посібник / Т.А. Говорушко. К.: ЦУЛ, 2011. – 376 с.
3. Дема Д. І. Страхіві послуги: навч. посіб./ Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І.В. Дем'янюк; за ред. Д. І. Деми. Житомир: Рута, 2010. 481с.
4. Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навч. посібник / Н.О. Долгошея. - К.: Центр учбової літератури, 2010. 318 с.
5. Про страхування: Закон України від 18.11.2021. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1909-20>
6. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи

розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.

7. Страхова діяльність : метод. реком. / уклад. : О. М. Гладчук, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 80 с.
8. Страховий менеджмент: навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2023. 251 с
9. Страхові послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 2 / [Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Лобова О.М., Нечипоренко В.І., Тлуста Г.Ю., Шолойко А.С. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича – К.: Логос, 2014. 544 с.
10. Страхові послуги: у схемах і таблицях : навч. посібн. / укл. : М.П. Федішин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 208 с
11. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
12. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Базилевич В. Д. Страхування: підручник. К.: Знання, 2012. 1019 с.
2. Вовчак О.Д. Страхування: Навчальний посібник. [3-тє вид.] Львів: “Новий світ-2000”, 2006. 480 с.
3. Горбач Л. М., О. Б. Каун. Страхування: навч. посіб. К.: Кондор, 2011. 520с.
4. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Страхування: Термінологічний словник. Львів: Бескит Біт, 2002. 104 с.
5. Сокиринська І. Г. Журавльова Т. О. Аберніхіна І. Г. Страховий менеджмент : навч. посіб. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301с.
6. Аулін В. В., Дігтяр Б. С., Солових Є. К. Страхова справа: навч. посіб. 2010. 291 с.
7. Страхування: лабораторний практикум. / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, А.С.Шолойко, О.М. Лобова. К.: Логос, 2014. 208 с.
8. Страхування: Теорія та практика: навч.-метод. посіб. за заг. ред. проф. Н. М. Внукової. Х.: Бурун Книга, 2011. 376 с.
9. Ткаченко Н. В. Страхування: навч. посіб. для самостійної роботи студентів. К.: Ліра-К, 2010. 375 с.
10. Фисун І. В., Ярова Г. М. Страхування: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2011. 232 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
6. Пенсійний фонд України. URL: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>
7. Сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>
8. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування. URL: <http://forinsurer.com/>.